

Justitieministeriet

justitieministeriet@om.fi

Hänvisning
VN/3058/2018

Kontaktperson
Michaela Slotte

Ärende
**UTLÅTANDE OM PROPOSITIONEN OM GOD-
KÄNNANDE AV PROTOKOLLET OM ÄNDRING
AV EUROPARÅDETS KONVENTION OM SKYDD
FÖR ENSKILDA VID AUTOMATISK DATABE-
HANDLING AV PERSONUPPGIFTER**

Begäran om utlåtande

Justitieministeriet har den 3 oktober 2019 begärt utlåtande av Ålands landskapsregering över utkastet till regeringens proposition till riksdagen om godkännande och ikraftsättande av protokollet om ändring av Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter.

I propositionsutkastet föreslås det att riksdagen godkänner protokollet om ändring av konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter till den del det faller inom Finlands behörighet. Konventionen och dess protokoll faller inom EU:s och medlemsstaternas delade behörighet. Befogenheten i fråga om lagstiftningen som gäller behandling av personuppgifter tillkommer EU:s medlemsstater till den del det är fråga om behandling av personuppgifter som hänför sig till verksamhet utanför unionsrätten, såsom behandling av personuppgifter som hänför sig till den nationella säkerheten och försvaret.

Genom protokollet ändras betydande delar av konventionens bestämmelser så att dess innehåll bättre ska motsvara Europeiska unionens dataskyddslagstiftning. Protokollet om ändring av konventionen öppnades för undertecknande den 10 oktober 2018, då även Finland undertecknade det. Ändringsprotokollet gör det möjligt för EU och andra internationella organisationer att ansluta sig till konventionen efter det att protokollet trätt i kraft.

Syftet med ändringsprotokollet har varit att bättre än tidigare svara på de utmaningar för integritetsskyddet som orsakas av den nya informations- och kommunikationstekniken, den gränsöverskridande behandlingen av personuppgifter och den allt mer omfattande överföringen av personuppgifter.

Dataskyddskonventionen är mer omfattande än EU-rättens tillämpningsområde. Detta gäller i synnerhet behandlingen av personuppgifter i anslutning till den nationella säkerheten och försvaret, vilka bägge är områden som inte hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Konventionen medför inga nya förpliktelser för personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden i förhållande till gällande landskapslagstiftning.

Landskapets behörighet och lagstiftning

Inom EU har medlemsstaternas behandling av personuppgifter reglerats genom EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddsdirektivet avseende brottmål.

På Åland har dataskyddskonventionens bestämmelser genomförts genom landskapslagen om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen (ÅFS 2019:9) och landskapslagen om tillämpning på Åland av riksförfattningar om dataskydd (ÅFS 2019:74). Dessutom finns bestämmelser om behandling av personuppgifter i viss speciallagstiftning. Konventionen innehåller allmänt tillämpliga krav och grundläggande principer för behandlingen av personuppgifter, som i alla avseenden har genomförts på Åland genom de ovan nämnda dataskyddslagarna.

Ålands lagstiftningsbehörighet i fråga om behandling av personuppgifter prövades i samband med att landskapet fick sin första lagstiftning om personregister för landskaps- och kommunalförvaltningen. Varken personregister eller dataskydd fanns angivet som ett särskilt lagstiftningsområde i den då gällande självstyrelselagen, vilket även är fallet i den gällande självstyrelselagen. Högsta domstolens prövning vid lagstiftningskontrollen gjordes i förhållande till ett landstingsbeslut enligt vilket i riket gällande personregisterlag och personregisterförordning skulle gälla i landskapet, dock enbart i förhållande till rättsområden inom den privata sektorn där landskapet hade lagstiftningsbehörighet. Högsta domstolen konstaterade i sitt beslut från den 27 juni 1991 att då personregisterlagen innehåller allmänna stadganden om personregister kommer den att beröra ett stort antal rättsområden. Högsta domstolen nämnde arbetsavtal, arbets- och bostadsförmedling samt, med vissa begränsningar, näringsrätten som exempel på områden inom landstingets behörighet som skulle komma att beröras av dessa allmänna stadganden om personregister. Landskapsregeringen tolkar högsta domstolens utlåtande så att landskapet har behörighet gällande skyddet av personuppgifter inom de rättsområden som landskapet annars också har behörighet inom enligt självstyrelselagen.

Omfattningen av landskapets behörighet gällande skyddet av personuppgifter bör även bedömas mot bakgrund av att skyddet av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen anses höra till de allmänna förvaltningsbestämmelserna i landskapslagstiftningen. Högsta domstolen har uttalat att det av landskapets autonoma ställning följer att rikets all-

männas förvaltningsrättsliga procedurbestämmelser kan tillämpas på verksamhet hos landskapets myndigheter endast när de sköter förvaltningsuppgifter som hör till rikets behörighet (31.1.2003, OH 2002/107). I jämförelse med behörigheten gällande skyddet av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen är landskapets behörighet gällande skyddet av personuppgifter inom privat sektor mera begränsad. Men även i förhållande till privat sektor på Åland har landskapet behörighet att anta särbestämmelser om skyddet av personuppgifter, t.ex. inom ramen för landskapets behörighet över näringsverksamhet enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen.

Högsta domstolens utlåtanden har också rört frågan hur konstitutionella bestämmelser begränsar landskapets behörighet gällande skyddet av personuppgifter. I sitt utlåtande av den 22 juni 1999 om landskapslagen om polisens grundregister konstaterade domstolen att i den mån det är fråga om det skydd för personuppgifter som avsågs i 8 § 1 mom. i regeringsformen hör lagstiftningsbehörigheten till riket. Landskapsregeringen tolkar utlåtandet så att landskapets behörighet på området för skydd av personuppgifter begränsas av konstitutionella bestämmelser, framförallt bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheter som ingår i 2 kap. i grundlagen. Det i regeringsformen ingående skyddet för personuppgifter överfördes till 10 § 1 mom. i grundlagen.

I samband med lagstiftningskontrollen av gällande landskapslag om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ansåg Ålandsdelegationen att landskapslagens 7 kap. om överföring av personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i sin helhet faller inom rikets behörighetsområde med anledning av att 27 § 4 punkten i självstyrelselagen anger att förhållandet till utländska makter utgör riksbehörighet. Med anledning av senare utlåtanden från Högsta domstolen kan denna kategoriska slutsats ifrågasättas. Landskapsregeringen anser att överföring av personuppgifter till utlandet inte per definition kan anses utgöra förhållande till utländska makter enligt 27 § 4 punkten i självstyrelselagen. Landskapsregeringen anser att behörigheten enligt 27 § 4 punkten i självstyrelselagen främst ska avgränsas till mera formella och diplomatiska kontakter mellan stater.

Inhämtande av lagtingets bifall

Enligt 58 § 2 mom. ska landskapsregeringen underrättas om förhandlingar angående fördrag och andra internationella förpliktelser i fråga om angelägenheter som faller inom landskapets behörighet.

Avsikten med denna förpliktelse är att landskapsregeringen ska kunna reagera på internationella förpliktelser som kan vara oändamålsenliga för landskapets förhållanden. Landskapsregeringen har i detta ärende inte funnit att landskapsregeringen har underrättats enligt 58 § 2 mom. självstyrelselagen. Dock konstaterar landskapsregeringen att konventionens konsekvenser för landskapet är små.

Landskapsregeringen konstaterar att de ändringar som har gjorts i konventionen i flera avseenden faller inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991).

Detta föranleder att Ålands lagtings bifall inhämtas enligt 59 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland.

Landskapsregeringen konstaterar att lagtingets bifall tidigare har inhämtats över själva grundkonventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 35-36/1992). Lagtingets bifall har även inhämtats över tilläggsprotokollet om tillsynsmyndigheter och gränsöverskridande flöden av personuppgifter (FördrS 78/2012). Lagtinget har gett sitt bifall till att båda ovan nämnda konventioner träder i kraft i landskapet till den del de innehåller bestämmelser som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Konventionen har redan genomförts genom landskapets dataskyddslagstiftning och föranleder inga lagändringar för landskapets del.

Synpunkter på lagförslagen

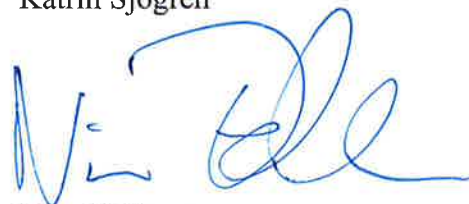
Landskapsregeringen konstaterar avslutningsvis att lagförslag 1 enbart innehåller en hänvisning till rikets dataombudsman. Landskapsregeringens uppfattning är att de tillsynsuppgifter som konventionen hänvisar till är sådana att det på Åland är Ålands datainspektion som handhar dessa uppgifter.

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Nina Fellman